

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1173580/2

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב צבי בן יעקב – אב"ד, הרב יצחק הדאיה, הרב משה בצרי

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אברהם אינדורסקי ועו"ד דרור הראל)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רפי כריסטוף)

הנדון: גירושין בשל ניסיון העושר, מזונות ומועד הקרע

החלטה

הצדדים נישאו זה לזה כדמו"י בתאריך כ"א באלול תשס"ב (29.8.2002), ומנישואין אלה נולדו הילדים: [א'] (יליד דצמבר 2003), ו[ל'] (ילידת יוני 2007).

חיי הנישואין ידעו עליות ומורדות, ובתקופה האחרונה נוצר קרע בין הצדדים. בעקבות הידרדרות היחסים, עזב הבעל את הבית המשותף בחודש ספטמבר 2018, קרי, שנה וארבעה חדשים, ומאז הצדדים חיים בנפרד. נעשה ניסיון לשלום בית שלא צלח.

הצדדים מתדיינים בתביעת הגירושין שתבע הבעל, לה כרך את ענייני הרכוש, המזונות והמשמורת, ומנגד, האישה תובעת שלום בית ולחילופין גירושין. התקיים דיון ארוך ביותר בתאריך ז' באייר תשע"ט (12.5.19) שבו נחקרו הצדדים בחקירה נגדית, כמו כן הוגשו סיכומים, והגיע העת להכריע בסוגיות אלו.

ניסיון העושר

נפתח בדברי תורה. ונקדים, אין קשר ישיר בין הכתוב להלן בדבר התורה, בעניין תופעה שלצערנו הפכה להיות מצויה, לבין הדיון בעניין צדדים דנן, למעט מה שכתבנו בסיפא וקישורנו. אין כוונתנו להטיף מוסר והדברים נכתבים אך מהרהורי הלב.

כתב שלמה המלך ע"ה במשליו (משלי ל, ח - ט):

"ראש ("ראש" – מלשון עוני, עני ורש) ועֹשֶׂר אל תתן לי, הטריפני לחם חקי.

פן אשבע וכחשתי ואמרתי מי ה', ופן אורש וגנבתי ותפשתי שם אלהי."

שלמה המלך מבקש שלא יביאו אותו לניסיון העוני ולא לניסיון העושר. ניסיון העוני - שמא יגנוב או שמא ישבע לשקר. ניסיון העושר - שמא יכפור בעיקר, ויאמר "מי ה'".

רבי משה אלשיך, מתלמידיו של הבית יוסף, בספרו על התורה, מרבה לכתוב על ניסיון העושר שקשה הוא מניסיון העוני, וכך כותב הוא בויקרא כ"ה:

"באחד משני פנים מנסה הוא יתברך את האדם, או בעושר או בעוני. והנה על זאת יתלונן כל עני, מי ייתן וינסני ה' בעושר, ולא ידע כי בפש מאוד (בדבר גדול

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יותר – על פי איוב (לה' טו')) יתעתד ליאבד. והוא כי גדולה סכנת ניסיון העושר מסכנת ניסיון העוני. והוא מאמר שלמה בחכמתו (משלי ל, ח - ט): ראש ועושר אל תתן לי וכו' [פן אשבע וכחשתי ואמרתי מי ה' ופן אורש וגנבתי ותפשתי שם אלהי]. ומשני ניסיונות שאני בורח - הקשה משניהם הוא העושר. כי בעוני לא אסתכן רק לעבור עליו בשני לאוין, שהוא פן אורש וגנבתי, וגם לאו של שבועה, כי ותפשתי שם אלהי לישבע לשקר. אך לא זו בלבד סכנת ניסיון העושר, כי אם פן אשבע וכיחשתי ואמרתי מי ה', שהוא לכפור בעיקר חלילה. הנה כי ניסיון העוני הוא טוב מניסיון העושר. והוא כי העוני מכניע את האדם, ומההכנעה יבא הכישרון יותר בטוח מהפכו. מה שאין כן העושר, כי ממנו תוצאות מות הרשע וסכלות הוללות כל עוון ופשע".

ולכאורה יש להבין, הרי העוני קשה מאד לאדם, ואמרו חז"ל (נדרים סד, ב) שאחד מאלה החשובים כ"מת" - הוא העוני, עד שתקנו חכמים שכל הציבור מבקשים בברכת החודש "חיים של עושר וכבוד". ובמסכת עירובין (מד ב), שלושה דברים מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו, ואחד מהם הוא דקדוקי עניות. הכיצד נוכל לומר שניסיון העושר קשה מניסיון העוני? תירוצים רבים כתבו בעלי המוסר, אבל נכתוב דבר הנוגע לעיסוק שלנו.

דייני בית הדין, ממרום גילם, עוד זכו לראות את הדור הקודם, שאצלו המשפחה היה השלב הגבוה ביותר בסולם הערכים. זוגות כמעט ולא התגרשו, משפחות כמעט ולא התפרקו, להוציא מקרים חריגים ביותר. השפע הכלכלי שקיים היום במעמד הביניים, היה נחלתם של עשירים בלבד, ואילו מצבם של מעמד הביניים אז היה נחשב היום כמעמד של עניים. אך חז"ל מגדירים את צרכיו של העני בצורה סובייקטיבית, 'די מחסורו אשר יחסר לו', רוב האנשים אמנם חיו בעוני, לפי המושגים שלנו, אבל לא היה חסר דבר. עולם הערכים היה אחר. לא היה דבר חשוב יותר מקיומה של המשפחה. לא היה דבר חשוב משמחתה של המשפחה. עיני ההורים צופיות לנחת מהילדים, כל אחד בדרכו. הבית לא היה מושג 'נדל"ני' אלא קן חמים שבו גרה משפחה מאושרת. ההורים עמדו בניסיון העוני.

קם דור חדש אשר לא ידע את יוסף, משופע ביכולות כלכליות, בתים מלאים בכל טוב, מיטלטלין, מוצרי צריכה ותענוגות. וההורים (או הזוגות, בלשון הישראלית), לא עומדים בניסיון העושר.

ממון רב שמושקע בכל ענייני העולם הזה (ובמתכוון לא נרחיב), וכולו מושקע בחורבנו של הבית היהודי במקום בתקומתו. אם הדור הקודם ניתב את כל כספו המועט לאושרה האמיתי של המשפחה, בא הדור החדש, הרואה בכסף ערך עליון, ומשקיע (לפחות את חלקו) בחורבן הבית לעיתים אף שלא בכוונת מכוון. אין ספק שאם לא היה שפע כלכלי כה רב, לא הייתה לאדם המצוי את היכולת, ואם תרצו - את ה"פינוק" - להתגרש. אין ספק שאם לא היה דור זה רץ ורץ שלג עדיף על ממון ועוד ממון, כאילו יוכל ליהנות מכולו, המשפחה הייתה נשארת בשלב העליון של סולם הערכים.

קשה ניסיון העושר מניסיון העוני.

בית (בדרך כלל) לא יתפרק עקב מצוקה כלכלית (בהיותה הסיבה היחידה). יתרה מזו, לעיתים גם אם אכן יש צורך אובייקטיבי להתגרש, צריכה המשפחה הענייה לחשוב שוב ושוב על האלטרנטיבה. אפשרות הגירושין קיימת, אך האם המציאות הנוכחית לא עדיפה? שהרי אם עסקינן בבני זוג שאינם יכולים לכלכל בית אחד, הכיצד יפרנסו שני בתים? ופעמים שחשבון כזה עשוי להניע את הצדדים לשפר את הזוגיות ולהמשיך לחיות יחד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אבל כשיש שפע כלכלי, "היד קלה על ההדק". נתקלנו לא פעם שאדם בא ומפרק את הבית בגלל שיקולים של אגו וכבוד, ככל שיש לו את האפשרות הכלכלית לכך.

כשאנו מתבוננים ומנסים להבין על איזה סלע התנפצו חיי הנישואין, הרי במקרה שלפנינו, מכל זווית ראייה שהיא, ברור שהמחלוקות שהביאו את הצדדים לפירוד היו כלכליות.

מעיון בכתבי בית הדין ניכר שהשאלות שמטרידות את בני הזוג בקשר לחיי הנישואין שלהם הן בעיקר בהקשר הכלכלי. ליבת הבעיה היא – כסף, ואם כסף זו מילה גסה, אז - רכוש. האישה תוהה האם לאחר 16 שנות נישואין היא שותפה מלאה בעושר המשפחתי או שמא חלילה היא רק שותפה חלקית? ומאידך תוהה הבעל, האם הוא חופשי לעשות בכספו מה שליבו חפץ או שמא חלילה הוא צריך לקבל את הסכמת האישה לאי אלו צעדים כלכליים שהוא עושה?

שאלות אלו והדומות להן הביאו לוויכוחים וחיכוכים בין הצדדים שגרמו להתדרדרות ביחסים עד ש'גבה טורא בינייהו' – הר מפריד בין הצדדים, ובמקרה שלנו נכון יותר לומר ש'חומת כסף' מפרידה בין הצדדים.

וגם כעת, עם העמקת המשבר, כשפני הצדדים לגירושין, ענייני הממון לא מאפשרים להם להגיע להסכמות בעניין חלוקת הרכוש.

נמצא אם כן שבמקום שהכסף ירפד את דרכם של בני הזוג שתהיה סוגה בשושנים, הרי במקרה שלפנינו חומת הכסף חצצה בין בני הזוג בתקופת החיים המשותפים, והביאה לקרע שלא ניתן לאיחוי, וממשיכה להפריד ביניהם בזמן הליך הגירושין. ענייני הממון הם המאין לכל המהלך. בית הדין מניח, שאם היו שמים את ענייני הממון 'מתחת לרדאר' ואת המשפחה במרכז, כי אז לא היו צדדים דגן מגיעים לערכאות ולהתדיינות משפטיות.

הגם ששלמה המלך (שיר השירים ת, ז) אמר, 'מים רבים לא יכבו את האהבה' - הכסף כנראה מכבה גם מכבה. ומה שנאמר בסיום הפסוק 'אם ייתן איש את כל הון ביתו באהבה, בוז יבוז לו', דמשמע שהאהבה חזקה מן הכסף, שעל פי המקרה שלפנינו יש לאמץ את שיטת המפרשים (ראה רש"י שם), שהכוונה לאהבת עם ישראל את הקב"ה.

מקור הקרע בין הצדדים הוא הרכוש הרב שבבעלותם. הוא זה שהביא את הצדדים לפרוד הרגשי והאישי. הוא זה שהוביל את האישה למהלכים לפרוד (עזיבת החדר, הודעה לבעל ולילדים על הרצון בגירושין), והוא זה שהביא את הבעל לעזוב את בית הצדדים. הוא המקור והוא אבן הנגף שמנע את השבת הבעל אל הבית והשבת השלום אל הבית. והוא גם הגורם העיקרי שהצדדים אינם מצליחים להגיע להסכמות בעניין הפירוד. אם נשתמש במשל מה קדם למה, הביצה או התרנגולת, הרי שמקרה שלפנינו התשובה ברורה – ביצת הזהב!

שלמה המלך אמר (שיר השירים ת, ט): "אם חומה היא, נבנה עליה טירת כסף". לצערנו, הצדדים הפכו את היוצרות – אם טירת כסף היא, נבנה עליה חומה. על טירת הכסף בנו חומה גבוהה ורחבה, שגרמה לקרע בין הצדדים, שאינה מאפשרת להם לחזור לשלום (הבעל), ואינה מאפשרת להתגרש בהסכמה (האישה). כך במלחמת הממון, ובראייה שהממון הוא השלב הגבוה בסולם הערכים, נצרו לוח ארז על דלת המשפחה, ובכך לא זכו ל"אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום" (ראה המשך הפסוק הנ"ל).

בסולם הערכים של דור העבר, כל כסף נותב לרווחת המשפחה, שהיא הייתה בראש הסולם. הכסף לא היה מטרה בפני עצמה אלא אמצעי, לטובת המשפחה. היה אז ברור שאם אין משפחה,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ואם ילדים גדלים במסגרת חד הורית, מה יועיל ומה ייתן להם כל השפע הכלכלי? האם עוד ועוד ממון, הוא מה שיעשה את האדם מאושר???

הכרעה בעניין הגירושין

אין ספק כי חיי בנישואין של הצדדים הגיעו לקיצם ובית הדין קובע כי עליהם להתגרש.

לא הייתה קלה דרכו של בית הדין לקבוע זאת. לא אצה לבית הדין הדרך. תיק זה מתנהל כבר כשנה בפני בית הדין. זהו זמן ארוך לממוצע בהרכב דנן, וניתן לומר אף שזהו התיק הוותיק ביותר.

למרות תוכן פסק הדין, ולמרות שענינם של הצדדים מוכר וידוע היטב לבית הדין, בית הדין עבר על כל החומר שבתיק שוב, החל מכתבי הטענות, עובר לפרוטוקול הארוך (27 עמודים), סיכומים ותגובות. בית הדין רצה לעבור שוב כדי להיות שלם עם החלטתו, שלוותה בספקות והתלבטויות לא פשוטות.

בית הדין התרשם לחיוב מהתנהגות שני הצדדים. מדובר בזוג שהצלחה האירה להם פנים, ועד לסמוך לתקופת הפרוד, חיי הזוגיות היו תקינים, לפחות כמקובל, גם אם אופיינו בעלויות ומורדות. גם היום הצדדים שומרים על המסגרת. משתדלים לא להגביה את גובה הלהבות. קיימת הבנה בסתר שעל אף הפירוד אין להחריב יתר על המידה. השיח (לפחות בבית הדין) – חברי ונחמד (גם בכת מצוה של [א]), מתון ולא מתלהם. סוף סוף מדובר בזוג ששניהם בהחלט בני תרבות.

נציין במיוחד שבית הדין השתדל שלא להרחיב את היריעה שלא לצורך, כדי לא להעצים את המחלוקת. כך שדברי בית הדין נכתבו מתוך שיקול דעת וזהירות ראויה.

מעשים רבים שנעשו על ידי האישה בטרם עזב הבעל את הבית, בהחלט העצימו את הפירוד הפיזי והרגשי, כמו עזיבת האישה את חדר השינה, מעבר לחדר העבודה, נעילת הארונות במנעולים, הקלסרים והביגוד שמצאו דרכם אל מחוץ לחדר וכו', ראה שורה 444 ולהלן, לפרוטוקול הדיון מיום ז' באייר תשע"ט (12.5.19). כמו גם העובדה שבחזרתה של האישה מקוסטה ריקה, במאי 18, היא שלחה מסרון על החלטתה להתגרש, וניהלה על כך שיחות עם הילדים, (ראה שורה 433 ולהלן לפרוטוקול).

יחד עם זאת, בני זוג רבים אינם חפים מטעויות, וניתן היה לתקן את מעשי ומשקעי העבר. אבל כשאנו מנסים לבחון את רצון הצדדים לשלום בית, ניכר כי הצדדים אינם נלחמים על ה"שלום", אלא יותר על ה"בית" וד"ל.

חיי הצדדים בתקופה המדוברת אופיינו בחוסר יציבות של ממש, עליות וירידות חדות, ובעיקר ירידות. ניתן היה להתרשם שחוסר השלוה והשקט, הם אלה שהחריפו את המאבק הכלכלי לפרוד פיזי של שני בתים. כאשר ספינה מטלטלת בחוסר יציבות, נכנעת לגלי הים, הכיצד תגיע לחוף מבטחים? מיסודות הבית היהודי הם השלוה והרוגע. משפחה לא יכולה להתנהל כ"רכבת הרים". התנהלות הבית, ובעיקר התנהלותה של האישה, מהרצון לגירושין ומשם למהלך של חזרה לשלום בית וחזור חלילה, מקשה מאד ומטרידה. מחדרים נפרדים, קלסרים ובגדים מחוץ לחדר, מפתחות ומנעולים ומשיחה משפחתית על גירושין, המעבר לביטויי אהבה נראה צורם ואף חסר תוחלת.

נראה כי האישה היא זו שמובילה את המהלכים. היא זו שיוזמת את הקרבה, ויוזמת את הריחוק. נזכרנו בדברי הפייטן (תפילת מעריב ליל יום כיפור): "כי הנה כהגה ביד המלח, ברצותו אווז

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וברצותו שילח". אבל במיוחד נזכרנו בהמשך: "כי הנה ככסף ביד הצורף, ברצותו מסגסג וברצותו מצרף". כנראה שככל מה שקשור לכסף – זה רק ברצותו מצרף.

ניסיון לשלום בית

בית הדין מצייץ כי במהלך הדיון שהתקיים בחודש מאי 2019, התרשם בית הדין כי הקשר בין הצדדים לא כבה לחלוטין. לשאלת בא כוח האישה אם הוא אוהב עדיין את אשתו (שורה 116 לפרוטוקול), הבעל לא עונה שאינו אוהב אותה, הוא עונה:

"זה עצוב לי שהגענו למצב הזה, היה לי חיבור מאד אינטימי עם אשתי, אבל אני לא מסוגל לעבור את זה. לא משנה אם אהבתי אותה או לא, לא מסוגל לעבור יותר את ההשפלות האלה. זה עצוב לי וזהו".

שוב, מדובר בזוג בני תרבות, שהשיח שלהם בבית הדין מתון ומכובד, ולכן לא ימנע איפה שתשובת הבעל המתונה הייתה מתוך כוונה שלא לגרום עלבון לאישה. בית הדין התרשם שגם אצל האישה יש לבעל מקום בלב, ומקום גדול.

ואכן בית הדין ניסה להביא את הצדדים לידי החלטה משותפת לחזור לחיים משותפים.

לאחר הדיון בחודש מאי 2018, בית הדין הזמין את האישה לבית הדין, והסביר לה שהנה יש לה הזדמנות לשלום בית. בית הדין הסביר שהבעל מחכה ליד המושטת שלה; "תושיטי לו שתי ידיים" – זו ההזדמנות. אם אין שלום, צריך להתגרש, וחבל. (במוסגר, אף ניתן צו האוסר את הקלטת הפגישות).

לא היינו באותן פגישות שיזם בית הדין. איננו יודעים מה היה בפגישה או הפגישות בין הצדדים ומה היה תוכן. איננו יודעים אם האישה אכן הושיטה לבעל שתי ידיים חמות, יד קרה, או כלל לא הושיטה לו יד. איננו יודעים אם הבעל ניגש להליך בניסיון אמיתי לשפר את הקשר, או שמא מלכתחילה הוא "ננעל" על גירושין, הוא מנותב משיקולים כלכליים, וסובר שלא כדאי לו להמשיך בשותפות הכלכלית עם האישה. כמו כן אין אנו יודעים אם הפגישות נסבו על תנאים כלכליים לחזרה לשלום.

תהינו האם בעקבות השיחות הבעל יסכים לבטל את כל התביעות ולחזור לחיי שיתוף מלאים, כולל שיתוף כלכלי? האם האישה תסכים להחזיר את הבעל לתקופת מבחן של שנתיים – שלוש שנים, בהן לא יתקיים שיתוף כלכלי?

לא קיבלנו תשובות.

דבר אחד ברור, הבעל לא שב לביתו ולמשפחתו, והצדדים כבר בפירוד החל מחודש ספטמבר 18, קרי, שנה וארבעה חדשים. הצדדים לא הצליחו להפיל את חומת הכסף המפרידה ביניהם.

על אף האמור לעיל שהתרשמנו שיש לאישה רגש חיובי לבעל, יש לנו את התחושה שהאישה, שתובעת שלום בית, לא עשתה מספיק מאמצים כדי להחזיר את הבעל לחיק המשפחה.

צד התובע שלום בית, חייב לגלות יוזמות יותר חיוביות להשיב חזרה את הצד שחפץ בגירושין. צד המעוניין בשלום בית, כשנשאל על מעשים לא ראויים (ראה להלן), לא צריך רק להנפיק הסברים אלא גם צריך מיוזמתו לבוא ולומר, טעיתי, אני מעוניין לתקן. לא שמענו זאת מהאישה.

איננו יודעים מי זה שמנע את הצלחת המפגשים, ואין לזה כל נפקות. דבר אחד ברור, הצדדים חיים בפרוד מוחלט מזה שנה וארבעה חודשים, אין שום תנועה בכיוון לחזרת הבעל לבית, הבעל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נחוש להתגרש, חזרת הצדדים לחיים תקינים ושלווים אינם עומדים על הפרק, ועם העמקת הפירוד, הצדדים הפכו כבר לחשדנים (נקטנו לשון זהירה) זה לזו וזו לזה, ולא נראה שניתן לאחות את הקרעים. עם כל הצער והכאב לא נראה לנו סיכוי שהצדדים יחזרו לחיי שלום, ומכאן למסקנה המתבקשת.

נציין כי לדעת בית הדין, יותר משמטיב הגט עם הבעל, מטיב הוא עם האישה. כך תוכל לפתוח בחיים חדשים ובריאים. ייתכן שמשמיעים באוזניה דעות אחרות כדי לדחות את הגירושין הואיל ועם הגירושין עלולה היא להפסיד נתח כלכלי נכבד, אך בית הדין רוצה להאיר את עיניה לראות את הדברים אחרת.

כבר אמר החכם מכל אדם שלמה המלך במשליו (משלי יז,א): "טוב פת חרבה ושלווה בה", הרי שהשלווה היא שאיפה נכונה ומשמעותית וכדאי לשאוף אליה גם על חשבון מצב כלכלי דחוק, ובית הדין יזכיר שמבקרה שלנו, הפת – לחלוטין לא חרבה.

כאשר שני הצדדים חיים בפירוד ממושך, ולא נראה באופק סיכוי לשלום בין הצדדים, אין ביד בית הדין אלא לקבוע שעל הצדדים להתגרש זמ"ז כדמו"י.

לעיתים פסק דין לגירושין הוא ממצוות שהזמן גרמן, והאריכות אך למותר בחומרת הדבר של חיים בנפרד ללא גט, והתקלות שהדבר יכול להביא, ודי למבין.

מבחן הכנות

בית הדין אינו יכול לקבל את עמדת האישה ותביעתה לשלום בית.

הזכיר בא כוח האישה בסיכומיו דברי הרכב זה בפס"ד אחר (תיק 1191890/14) בעניין מבחן הכנות ומבחן הסיכוי. בית הדין הבא לבחון תביעה לשלום בית המונחת על שולחנו, צריך לערוך מבחן כפול. מבחן הכנות, היינו להתרשם בכנות האישה לשלום, ומבחן הסיכוי, היינו אף במקרה שאנו משוכנעים ברצון האישה לשלום בית, האם על פי מצב הדברים בין בני הזוג הדבר ייתכן.

בבואנו לערוך מבחן זה במקרה שלפנינו, דומה שתביעת האישה לשלום בית נכשלת בשני המבחנים גם יחד.

קשה להשתחרר מהרושם שאישה אינה רוצה באמת לחזור לשלום בית. האם אינה רוצה להיפרד מהבעל, או שמא אין היא מוכנה להיפרד מהעושר הכלכלי של הבעל והיא רוצה להמשיך להיות שותפה בכסף, בניגוד לרצונו ובעל כורחו של הבעל. קשה לדעת, ונכתוב בזהירות, האם היא מעוניינת בבעל כאמצעי או כמטרה.

מהלכי האישה בזמן שקודם עזיבת הבעל את הבית היו לכיוון של גירושין. לא התרשמנו שהאישה עשתה מאמצים כדי להחזיר את השלום אל הבית, ואדרבא, בהמשך התרשמנו שהשלום אינו אלא מטרה טאקטית.

אנו מודעים לצעדים החיוביים שעשה האישה. האישה הציגה התכתבויות בין הצדדים ביוני 2018 ובאוגוסט 2018 המצביעים על יחסים תקינים. אנו מודעים גם לתמונות מבת המצווה של [א'] (כנראה מאי או יוני 2019), בהם נראים תמונות נעימות במסגרת המשפחה.

אבל גם מודעים לצעדים שעשתה האישה לכיוון הגירושין, כולל התייעוד של האישה ביומנה על הזמנים בהם קיימו הצדדים יחסים (ראה שורה 77 ולהלן מפרוטוקול הדיון ז' באייר תשע"ט (12.5.19)), דבר הלמד מעניינו ולמד מסופו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אנו מודעים גם למה שאמרה האישה (שורה 478 לפרוטוקול הדיון הנ"ל) בדיון לשאלת בא כוח הבעל:

ב"כ הבעל: "יכול להיות שאת יוצאת ארבע פעמים בשבוע עד שתיים שלוש?"

האישה: "כן, יצאתי עם חברות וחברים כדי לעצבן אותו".

האם סבורה האישה כי "לעצבן" את הבעל, זה סגולה בדוקה לשלום בית (???)

האם יציאות לבילוי מחוץ לבית עם חברות וחברים (ראה שורה 473 לפרוטוקול הנ"ל) הן סגולה בדוקה נוספת, ומהלך בכיוון הנכון (???)

אנו מודעים גם למה שאמרה האישה (שורה 465 ולהלן לפרוטוקול הנ"ל), לאחר שעזבה את חדר השינה, וסגרה את כל חפציה בארונות על מנעול, וכך את חדרה, לשאלת בא כוח הבעל:

שאלה: "א"י" היא יכול להיכנס לחדר או לארונות?

האישה: הסתובבתי עם מפתחות כדי ש[א] לא יכנס לי לדברים".

אנו מרגישים שלא בנח לצטט דברים שנשאלה האישה והשיבה (שורה 503 ולהלן לפרוטוקול הנ"ל, וכן שורה 533 ולהלן), ולכן רק נפנה למקומות הנ"ל.

בא כוח האישה המבקש שבית הדין יפרש את חוק יחסי ממון בין בני זוג בהתאם להלכה (ראה להלן), ודאי יודע ומבין מה המשמעות ההלכתית של הדברים לעניין תביעה לשלום בית.

כבר אמר בא כוח האישה, שיוגש ערעור על כל החלטה שאינה שלום בית. או במילים אחרות – כל החלטה שאינה ממשיכה את השותפות הכלכלית. אנו סבורים שהמאבק כיום אינו באם יהיה שלום בית או לא, אלא מה יהיה הסכום אותו יצטרך הבעל לשלם לאישה בסיום חיי הנישואין. זה ולא אחר!

לא נעים לומר (ויסלחו לנו באי כוח הצדדים), אבל הצדדים משקיעים ועוד ישקיעו, ממון רב בהליכים משפטיים. אם על סדר היום הייתה השאלה שלום בית – כן או לא, לא זו הייתה הדרך ולא זו העיר. איננו מזלזלים ח"ו בענייני ממון, אולם הפלטפורמה שמוצגת לבית הדין – "שלום בית" או "גירושין" – אינה בליבת העניין.

לסיכום, במסגרת מבחן הכנות נוכחנו כי יש להטיל ספק רב בכנות תביעת האישה לשלום בית, והאריכות - אך למותר.

מבחן הסיכוי

גם במבחן הסיכוי, התרשמנו שהחלטת הבעל לגירושין הינה חד משמעית, והזמן מוכיח. על אף האמור לעיל שהתרשמנו שהרגש אצל הבעל לא כבה, יש לנו הרושם שהחזרה לבית אינה 'מצויה על המדף' ואינה בסדר יומו של הבעל.

אם נשתמש בדימוי אחר, ניתן לומר כי הענן הכלכלי העיב על החזרה לשלמות המשפחה. וכשאנו כותבים ענן כלכלי, אין הכוונה לענן שחור (העוני) אלא לענן הלבן (העושר), וכנראה שאף ענן לבן יכול להעיב...

הבעל אינו מעונין לחזור הביתה. הוא לא רוצה שהאישה תמשיך להיות שותפה כלכלית בכספו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יתכן ואם 'חומת הכסף' בין הצדדים לא הייתה כה גבוהה, הצדדים היו מוצאים דרך לחזור זה לזה. אך יתכן והצדדים התרגלו למציאות כפי שהיא כיום – חיים בנפרד בליווי משפטי צמוד, ודי למבין. מאחר וכל צעד מחושב במחשבון כלכלי (בליווי משפטי), 'מה יקרה מבחינה כלכלית אם אחזור לבית', ו'מה יקרה מבחינה כלכלית אם נתגרש', כאמור – ניסיון העושר, הרי לא ניתן לראות סיכוי להשבת שלום הבית בין הצדדים.

הצדדים חיים בפרוד מוחלט מזה שנה וארבעה חודשים, אין שום תנועה בכיוון לחזרת הבעל לבית, הבעל נחוש להתגרש, חזרת הצדדים לחיים תקינים ושלווים אינם עומדים על הפרק, ועם העמקת הפירוד, הצדדים הפכו כבר לחשדנים (נקטנו לשון זהירה) זה לזה וזו לזה, ולא נראה שניתן לאחות את הקרעים.

לסיכום, במסגרת מבחן הסיכוי התברר עם כל הצער והכאב לא נראה שיש סיכוי שהצדדים יחזרו לחיי שלום.

הכרעה בעניין המזונות

בית הדין אימץ כמזונות זמניים את החלטת בית המשפט לענייני משפחה מיום ז' באב תשע"ח (19.7.18), שקבע מתווה כדלהלן:

א. האב יישא בכל הוצאות המדור ואחזקתו.

ב. בנוסף יישא האב בכל הוצאות החינוך והבריאות של הילדים, לרבות חוגים.

ג. בנוסף – ייתן האב לאם עבור מזונות כל קטין סכום של 3,500 ש"ח לחודש.

ד. וכן מזונות אישה בסכום של 10,000 ש"ח לחודש.

בית המשפט העיר (בסעיף 39 להחלטה), שהאישה לא סיפקה הסבר ראוי מדוע לא תחזור לעבוד ולפרנס את עצמה, כפי שעשתה עד לחודש יוני 2016.

בית הדין סבור כי לאישה זכות למזונות כל עוד לא חולק הרכוש. שהרי במקרה שלפנינו אין לחייב את האישה בגירושין, ואם הייתה מקבלת את חלקה ברכוש הרב, ודאי יכלה לכלכל עצמה. אין לאפשר מצב בו הרכוש יישאר בידי הבעל, והאישה לא תקבל מזונות עקב גירושין. שאם כן צודקת האישה שאין להתגרש קודם חלוקת הרכוש. ברם, עם חלוקת הרכוש יופסקו מזונות האישה לחלוטין. ובעניין הוצאות המדור ואחזקתו, יבחן בית הדין את חלקו של האב במרכיב זה בזמן המתאים.

מאידך, אין להתעלם מהעובדה כי על האישה לצאת ולפרנס את עצמה. אין להתעלם גם מהיתרון שיש לאישה עם קבלת הגט. לכן האמור לעיל בעניין מזונות האישה ימשך כדלהלן:

1. החל מתאריך ט' בתמוז תש"פ (1.7.20), במקרה ולא חולק הרכוש בהתאם להחלטת בית הדין, יעמוד סכום מזונות האישה על סך של 9,000 ש"ח.

2. החל מתאריך י"ד בחשון תשפ"א (1.11.20), במקרה ולא חולק הרכוש בהתאם להחלטת בית הדין, יעמוד סכום מזונות האישה ע"ס של 8,000 ש"ח.

3. הסכום האמור בסעיף 2 יישאר קבוע עד לחלוקת הרכוש בין הצדדים.

האמור לעיל אינו תלוי אם האישה תעבוד אם לאו, ואף אם תצא לעבוד, תוכל לקבל את הסכומים הנ"ל עד לחלוקת הרכוש בפועל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נוסיף ונאמר כי אנו מתרשים שהמצב הנוכחי בו האישה אינה יוצאת לעבוד, מחמת החשש שמא תאבד את מזונותיה, אינו מצב בריא לאישה. (ראה משנה כתובות נט, ב). על כן אנו סבורים שיש לעודד את האישה לצאת ולעבוד באופן שלא תפסיד את מזונותיה הבסיסיים עד לחלוקת הרכוש בין בני הזוג. האמור לעיל יוצר את האיזונים המתבקשים.

הכרעה בעניין מועד הקרע

בית הדין עיין בסיכומי באי כוח הצדדים.

ברור שעד למועד הקרע מחצית מהרכוש שנצבר במהלך חיי הנישואין, שייך לאישה, אך מאידך, כבר הבהרנו בדיון האחרון, שבהתאם לחוק יחסי ממון בין בני זוג, הרי שלכל אחד מבני הזוג קמה הזכות להפרדות כלכלית אף לפני הגירושין. ראה סעיף 5 א (א) (1) (ב), וסעיף 5 א (א) (1) (2). הדברים ברורים ומפורשים, והאריכות אך למותר.

לא מקובלת עלינו עמדת בא כוח הבעל כי מועד הקרע הינו אוגוסט 2016, המועד בו נטען כי האישה החלה לתכנן את הגירושין. לא הוכח שהאישה אכן החלה לתכנן את הגירושין, וגם לא כל תכנון ומחשבה מהווים קרע.

כמו כן לא מקובלת עלינו עמדת בא כוח האישה שאם האישה חפצה בשלום והבעל בגירושין, משכך אין מקום לקבוע את מועד הקרע. הצדדים מתנהלים בפנינו בהתאם לחוק האזרחי, ולא ניתן לתת פרשנות הלכתית לחוק אזרחי. מה עוד שהאישה אינה באה ואומרת שהיא מוכנה לקבל מה שמגיע לה בהתאם להלכה, ומבקשת שבית הדין יפסוק בענייני הממון בהתאם להלכה בלבד. לחלוטין לא. היא מעוניינת לקבל את מה שמגיע לה בהתאם לחוק יחסי ממון. אולם לתוך אותו חוק, היא נוטלת איזו הלכה אחת בלבד (פרקטיקה של פסיקה, שגם על קביעה זו, שקיימת פרקטיקה של פסיקה כזו, יש מקום להתווכח, ואכמ"ל), ולפיה אין לחלק רכוש אלא בפקיעת הנישואין, ומבקשת שאת אותה הלכה בלבד, שהיא טובה וראויה בעיניה, ניישם לתוך החוק האזרחי של יחסי ממון בין בני זוג.

בא כוח האישה עובר מנתיב משפטי לנתיב משפטי אחר, מחוק להלכה ומהלכה לחוק, אפילו מבלי לאותת. הוא מעוניין בחלוקת הרכוש בהתאם לחוק, ולא בהתאם להלכה, אבל הוא מעוניין לגייס את ההלכה לעניין מועד הקרע, ומבקש שבית הדין יקבע קביעה הלכתית שסעיפי החוק דלהלן, אינם תקפים בנדו"ד.

בהתאם לסעיף 5 א (א) (1) (ב) לחוק יחסי ממון, הרי שמועד הקרע הוא עם הגשת התביעה. החוק שחוקק בשנת 1973 לא חזה את חוק המהו"ת וישוב סכסוך, המקפיא לפרק של כחודשיים את האפשרות להגיש תביעות. יחד עם זאת הפרקטיקה והפסיקה כבר קבעו כי מועד הבקשה לישוב סכסוך, הוא מועד הגשת התביעה המפורטת בסעיף הנ"ל לחוק.

בנספחים שהמציא בא כוח האישה הוא מראה תמונות מבת המצווה לבת [א'] (שהתקיימה ככל הנראה במאי או יוני 2019) כדי לתמוך בתביעה לשלום בית. בית הדין אינו מבין את הטענה. וכי ציפה בא כוח האישה שהבעל יתנהג בחגיגה זו אחרת? הרי כבר ציין בית הדין שטוב שאין שנאה בין הצדדים, וכי הם מתנהגים בצורה תרבותית ודבר זה אכן מוכח מהתמונות שהציג – הא ותו לא. בעניין ההתכתבויות בהודעות שנשלחו בין הצדדים, הרי אלה היו ביוני 2018 ובאוגוסט 2018. נכון היו אלה לאחר הבקשה לישוב סכסוך, אבל תוך כדי משא ומתן עם מגשרת על תנאי ממון, ואינם משליכים לסיכוי הבעל לחזור לשלום בית, ולעניין מועד הקרע. גם הנספחים שהמציא בא כוח האישה, ובהם הודעות כתובות מחודשי הקיץ של שנת 2017, אינם משליכים על מועד הקרע,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ואף לא על עצם המהלכים שאירעו אחר כך בין הצדדים (ראה לעיל), שהביאו את בית הדין למסקנה שאין מנוס מגירושין.

משכך אנו קובעים כי מועד הקרע הינו כ"ב באייר תשע"ח (7.5.2018), שהוא המועד בו הגיש הבעל את הבקשה לשוב סכסוך. כך שהמועדים לעניין חוק יחסי ממון יהיו – מיום הנישואין – כ"א באלול תשס"ב (29.8.2002), ועד לתאריך כ"ב באייר תשע"ח (7.5.2018).

הברחת כספים

האישה טענה כי הבעל הבריח כספים במהלך חיי הנישואין.

בית הדין הבהיר כי ימנה רו"ח חוקר לבחינת הטענות הכלכליות של האישה להברחת כספים.

אולם כידוע, רו"ח ואקטואר יכולים לפעול בתנאי סף של הוראת בית הדין לתאריכים הקובעים. אין טעם (ואולי גם אין אפשרות) למנות כעת רו"ח חוקר ואקטואר, כאשר ליבת המחלוקת מהו מועד הקרע, והאם יש בכלל קרע. בית הדין אמנם כתב בהחלטה זו הכרעה גם בעניין מועד הקרע, אבל מדברי ב"כ האישה ניתן להסיק שיוגש ערעור על החלטה זו.

כאמור, לכשפסק דין זה יהיה חלוט, בית הדין ימנה אקטואר לבחינת זכויות הצדדים, ורו"ח חוקר לחקור אם אכן הוברחו כספים.

לפני יותר מעשור הסתובב בארץ ביטוי: "כעומק החקירה כך עומק העקירה", ובהשאלה נאמר: כעומק החקירה כך עומק הגירושין, ודי למבין.

לאור כל האמור לעיל מחליט בית הדין כדלהלן:

1. על הצדדים להתגרש זה מזה.

קובעים מועד לסדור גט לתאריך כ"ד בשבט תש"פ (19.2.20) שעה 11.

במידה ויוגש ערעור, התאריך הנ"ל יבוטל.

2. בעניין המזונות ומועד הקרע, ראה לעיל בגוף פסק הדין.

3. המועדים לעניין איזון הזכויות על פי חוק יחסי ממון יהיו – מיום הנישואין – כ"א באלול תשס"ב (29.8.2002), ועד למועד הקרע - כ"ב באייר תשע"ח (7.5.2018).

4. מינוי אקטואר ורו"ח חוקר יתבצע לאחר שפסק דין זה יהיה חלוט.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום ה' בטבת התש"פ (02/01/2020).

הרב משה בצרי

הרב יצחק הדאיה

הרב צבי בן יעקב – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה